

1. Gebruik kinderopvangtoeslag

In het derde kwartaal van 2018 maakten gemiddeld 782.000 kinderen gebruik van kinderopvang met kinderopvangtoeslag. Tabel 1 laat zien dat er 323.000 kinderen naar de dagopvang gingen en 368.000 kinderen naar de buitenschoolse opvang. Er gingen in totaal 114.000 kinderen naar de gastouderopvang. Ten opzichte van het vorige kwartaal is het gebruik van kinderopvang afgenomen, maar dit is een gebruikelijke daling die samenhangt met het seizoenseffect van de zomervakantie. In vergelijking met het derde kwartaal vorig jaar is het aantal kinderen dat naar de kinderopvang ging gestegen met 58.000 kinderen.

Het gemiddelde aantal uren opvang per kind per maand is in het derde kwartaal gestegen naar 58,2 uur. Ten opzichte van het vorige kwartaal is het gemiddelde aantal uren opvang bij de dagopvang en buitenschoolse opvang het sterkst gestegen met respectievelijk 1,4 en 0,5 uur. Waarschijnlijk hangt dit ook samen met het hierboven genoemde seizoenseffect.

Tabel 1: Gemiddelde aantallen met kinderopvangtoeslag ^{1 2}								
	2014	2015	2016	Kw. 2 2017	Kw. 3 2017	geheel 2017	Kw. 2 2018	Kw. 3 2018
Aantal kinderen (x 1000)								
Totaal ³	621	631	672	732	724	730	794	782
Kinderdagcentra	250	250	265	293	289	293	329	323
Buitenschoolse opvang	277	286	308	339	337	339	370	368
Gastouderopvang 0- t/m 3-jarigen	55	58	62	66	64	65	66	64
Gastouderopvang 4- tot 12-jarigen	51	51	53	55	53	53	53	50
Uren per kind per maand								
Totaal	59,3	57,3	56,8	57,3	57,9	57,6	57,6	58,2
Kinderdagcentra	83,8	80,9	79,6	79,5	80,4	79,9	78,4	79,8
Buitenschoolse opvang	36,3	35,5	35,7	36,3	36,8	36,6	36,7	37,2
Gastouderopvang 0- t/m 3-jarigen	66,5	65,0	65,2	65,8	66,1	66,0	66,5	66,4
Gastouderopvang 4- tot 12-jarigen	41,7	39,8	38,8	37,9	38,3	38,1	37,1	37,2

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld oktober 2018, bewerking Ministerie van SZW

2. Netto arbeidsparticipatie van ouders met jonge kinderen

In tabellen 2 en 3 is de netto arbeidsparticipatie van respectievelijk vrouwen en mannen uitgesplitst. De netto arbeidsparticipatie van alle vrouwen is in het derde kwartaal gestegen, zowel ten opzichte van het vorige kwartaal als ten opzichte van het derde kwartaal van 2017. De arbeidsparticipatie van alleenstaande moeders is met 2%-punt het op een na hardst gegroeid.⁴ De netto arbeidsparticipatie van vrouwen tussen de 25 en 35 is gestegen naar 83,5% en blijft daarmee het hoogst onder vrouwen.

¹ De cijfers zijn gebaseerd op de opgaven van aanvragers, die nog kunnen wijzigen als gevolg van het definitief vaststellen van inkomen en gebruik. Voor 2014, 2015 en 2016 zijn vrijwel alle beschikkingen en onderliggende gegevens definitief; ook voor 2017 is het grootste deel van de beschikkingen definitief vastgesteld.

² Bij gemiddelde aantallen (zie tabel 1) wordt een kind dat bijvoorbeeld 1 dag in een jaar naar kinderopvang gaat en waarvoor de ouders recht hebben voor kinderopvangtoeslag voor 1/365 meegeteld.

³ De som der delen is groter dan het totaal. Dit komt omdat een kind binnen een kalenderjaar van meer dan een type opvang gebruik kan maken (bijvoorbeeld gastouderopvang en kinderdagopvang). Voor het totaal aantal kinderen wordt zo'n kind één keer meegeteld.

⁴ Het betreft een kleine categorie, waardoor fluctuaties in de arbeidsparticipatie groter kunnen zijn.

Tabel 2. Netto arbeidsparticipatie vrouwen en moeders met jonge kinderen (in %)										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kw. 2 2017	Kw. 3 2017	Kw. 2 2018	Kw. 3 2018
Vrouwen 15-74	61,3	60,6	59,6	60,3	60,9	61,9	61,7	62,3	63,0	63,7
Vrouwen 25-34	80,8	79,4	79,0	79,6	79,9	80,2	80,2	80,3	81,3	83,5
Vrouwen 35-44	77,8	78,1	76,7	77,0	77,6	78,4	78,1	78,5	79,8	80,2
Moeders (lid van ouderpaar)	77,1	76,4	75,9	76,7	77,6	78,5	78,9	78,4	79,1	79,2
Alleenstaande moeders	64,3	63,2	59,6	59,5	62,2	63,1	61,7	62,7	65,1	67,1
Moeders met jonge kinderen (0-11)	76,6	75,6	74,5	75,9	76,5	77,2	77,1	77,2	77,6	78,3

Bron: CBS

De netto arbeidsparticipatie van mannen is ook bij iedere categorie gestegen. De netto arbeidsparticipatie van vaders met jonge kinderen is gestegen met 0,5%-punt ten opzichte van een kwartaal eerder. Zij hebben daarmee de hoogste arbeidsparticipatie van alle mannen van 94,4%.

Tabel 3. Netto arbeidsparticipatie mannen en vaders met jonge kinderen (in %)										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kw. 2 2017	Kw. 3 2017	Kw. 2 2018	Kw. 3 2018
Mannen 15-74	71,5	70,2	70,1	70,4	70,8	71,5	71,3	71,8	72,3	72,8
Mannen 25-34	88,8	86,0	86,3	86,6	87,2	87,7	87,9	88,0	88,2	88,9
Mannen 35-44	90,7	88,1	88,3	89,1	89,4	89,8	89,9	89,6	90,1	90,2
Vaders (lid van ouderpaar)	91,2	89,6	90,1	90,4	90,8	91,2	91,1	91,4	91,7	92,0
Alleenstaande vaders	76,8	74,7	76,1	75,5	76,3	73,8	74,2	73,5	75,3	77,3
Vaders met jonge kinderen (0-11)	93,9	91,7	92,4	93,0	93,3	93,5	93,0	93,9	93,9	94,4

Bron: CBS

Tabel 4 toont de ontwikkeling in het aantal gewerkte uren per week van vrouwen en moeders⁵. Het gemiddelde aantal gewerkte uren van moeders is vrij stabiel. In het derde kwartaal werkten zij gemiddeld 26,6 uur per week, 0,1 uur meer dan in het tweede kwartaal van 2018. Vrouwen tussen de 15 en 75 zijn gemiddeld 0,5 uur meer gaan werken per week.

Tabel 4. Ontwikkeling in gewerkte uren van vrouwen en moeders met jonge kinderen (gemiddelde binnen de groep vrouwen met een baan van meer dan 1 uur, jaarcijfers)										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kw. 2 2017	Kw. 3 2017	Kw. 2 2018	Kw. 3 2018
Vrouwen 15-74	25,4	25,3	25,3	25,3	25,6	25,9	25,8	26,0	25,9	26,4
Moeders met jonge kinderen (0-11 jaar)	24,6	24,8	25,2	25,5	25,8	26,4	26,5	26,5	26,5	26,6

Bron: CBS

3. De ontwikkeling van de gemiddelde uurprijs

Tabel 5 geeft de ontwikkeling weer van de tarieven in de kinderopvang en het verschil met de maximum uurprijs. Het gemiddelde uurtarief van de buitenschoolse opvang ligt € 0,20 (2,9%) boven de maximum uurprijs. De gemiddelde uurtarieven van de dagopvang en gastouderopvang liggen op of licht onder de maximum uurprijs. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal zijn de gemiddelde uurtarieven van alle opvangsoorten gestegen met zo'n € 0,02.

⁵ In de jaren 2012-2013 voor de bevolkingsgroep tussen de 15 en de 65 jaar. Vanaf 2014 en later conform de internationale definitie (15 tot 75 jaar).

Tabel 5: ontwikkeling gemiddelde uurprijs (in €) ⁶						
	2014	2015	2016	2017	Kw. 2 2018	Kw. 3 2018
Gemiddelde uurprijzen voor maximering⁷						
Dagopvang	6,71	6,87	6,99	7,18	7,38	7,40
Buitenschoolse opvang	6,61	6,74	6,84	6,98	7,13	7,15
0- t/m 3-jarigen gastouderopvang	5,51	5,64	5,69	5,82	5,89	5,91
4- tot 12-jarigen gastouderopvang	5,46	5,62	5,67	5,82	5,89	5,91
Maximum uurprijzen						
Dagopvang	6,70	6,84	6,89	7,18	7,45	7,45
Buitenschoolse opvang	6,25	6,38	6,42	6,69	6,95	6,95
0- t/m 3-jarigen gastouderopvang	5,37	5,48	5,52	5,75	5,91	5,91
4- tot 12-jarigen gastouderopvang	5,37	5,48	5,52	5,75	5,91	5,91
Relatief verschil gemiddelde t.o.v. maximum uurprijzen						
Dagopvang	0,2%	0,4%	1,4%	0,0%	-0,9%	-0,6%
Buitenschoolse opvang	5,7%	5,6%	6,5%	4,4%	2,6%	2,9%
0- t/m 3-jarigen gastouderopvang	2,6%	2,9%	3,1%	1,3%	-0,3%	-0,1%
4- tot 12-jarigen gastouderopvang	1,7%	2,5%	2,7%	1,3%	-0,3%	0,0%

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld oktober 2018, bewerking SZW

4. Aanbod kinderopvang

In tabel 6 is het aantal kinderopvanglocaties terug te vinden. Het aantal dagopvanglocaties is gestegen met 28 in het afgelopen kwartaal. De groei van het aantal locaties in de buitenschoolse opvang zet gestaag door en is het afgelopen kwartaal gegroeid met 152 locaties. Het aantal gastouders is verder gedaald. Ten opzichte van het vorige kwartaal bedraagt de netto afname 1.144.

Tabel 6: aantal kinderopvang- en gastouderlocaties										
	Jan. 2015	Jan. 2016	Jan. 2017	April 2017	Juli 2017	Okt. 2017	Jan. 2018	Apr. 2018	Juli 2018	Okt. 2018
Dagopvang	6.446	6.731	7.499	7.545	7.643	7.805	9.029	8.997	9.004	9.032
BSO	6.336	6.418	6.648	6.670	6.733	6.877	6.894	6.910	6.955	7.107
Gastouders	36.807	34.504	33.585	33.371	32.977	31.753	31.447	30.659	30.009	28.865

Bron: DUO rapportage Landelijk Register Kinderopvang

5. Regionale spreiding

In tabel 7 is het relatieve verschil tussen het gemiddelde uurtarief en de maximum uurprijs uitgesplitst naar regio.⁸ De resultaten komen overeen met de resultaten van de eerste twee kwartaalrapportages. Als een regio een hogere mate van stedelijkheid kent, worden er hogere uurtarieven gevraagd bij alle opvangsoorten. Het verschil tussen de zeer stedelijke en niet-stedelijke regio's ligt tussen de 3,1%-punt en 4,3%-punt.

⁶ Het betreft de gemiddelde uurprijzen, waarbij gewogen is naar gebruik. Ter illustratie: de uurprijs van gebruikers die 60 opvanguren afnemen weegt drie keer zo zwaar mee bij bepaling van het gemiddelde als de uurprijs van gebruikers die 20 opvanguren afnemen.

⁷ Deze cijfers over de gemiddelde uurprijs zijn gebaseerd op de uurprijzen die ouders aan de Belastingdienst/Toeslagen doorgeven. Het is onduidelijk in hoeverre ouders een wijziging van de uurprijs altijd doorgeven en de uurprijzen dus volledig aansluiten bij de uurprijs die een kinderopvangorganisatie vraagt.

⁸ Bijvoorbeeld: het gemiddelde uurtarief voor de dagopvang in de zeer stedelijke regio's (1) bedraagt € 7,31 in september 2017. Het maximum uurtarief bedroeg destijds € 7,18. Daarmee komt het relatieve verschil voor deze regio's uit op $(€ 7,31 / € 7,18) - 1 = 1,8\%$.

Tabel 7: regionale uitsplitsing relatief verschil gemiddelde t.o.v. maximum uurprijzen ⁹												
	Dagopvang				Buitenschoolse opvang				Gastouderopvang			
	Sep. 2015	Sep. 2016	Sep. 2017	Sep. 2018	Sep. 2015	Sep. 2016	Sep. 2017	Sep. 2018	Sep. 2015	Sep. 2016	Sep. 2017	Sep. 2018
Landelijk	0,7%	1,6%	0,3%	-0,3%	5,8%	6,7%	4,7%	3,2%	3,1%	3,2%	1,6%	0,3%
Regio ¹⁰ 1	2,0%	3,1%	1,8%	1,2%	6,2%	7,4%	5,4%	4,0%	4,5%	5,4%	3,7%	3,3%
2	0,8%	1,8%	0,4%	-0,4%	6,1%	6,8%	4,8%	3,2%	3,0%	3,2%	1,6%	0,1%
3	0,1%	1,0%	-0,3%	-1,1%	5,8%	6,7%	4,7%	3,2%	3,3%	3,4%	2,0%	0,7%
4	-0,4%	0,6%	-0,7%	-1,3%	5,8%	6,6%	4,3%	2,8%	2,4%	2,4%	0,7%	-0,8%
5	-1,5%	-0,6%	-1,8%	-2,3%	3,1%	4,0%	2,1%	0,9%	2,6%	2,6%	0,7%	-1,0%

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld oktober 2018, bewerking SZW

De ontwikkeling van de gemiddelde uurtarieven is uitgesplitst in tabel 8. Voor de dagopvang en buitenschoolse opvang gaan de uurtarieven in stedelijke en niet-stedelijke regio's gelijk op. Voor de gastouderopvang stijgen de uurtarieven tussen september 2017 en september 2018 harder in de stedelijke regio's dan de tarieven in de niet-stedelijke regio's.

Tabel 8: regionale uitsplitsing ontwikkelingen gemiddelde uurprijs voor maximering t.o.v. voorgaande jaar ¹¹ (in €) ¹¹									
	Dagopvang			Buitenschoolse opvang			Gastouderopvang		
	Sep. 2016	Sep. 2017	Sep. 2018	Sep. 2016	Sep. 2017	Sep. 2018	Sep. 2016	Sep. 2017	Sep. 2018
Landelijk	1,7%	2,8%	3,1%	1,5%	2,2%	2,4%	0,9%	2,5%	1,4%
Regio ⁹ 1	1,8%	2,9%	3,2%	1,7%	2,3%	2,5%	1,5%	2,5%	2,4%
2	1,7%	2,8%	3,0%	1,3%	2,2%	2,3%	0,9%	2,6%	1,2%
3	1,7%	2,8%	3,0%	1,5%	2,2%	2,4%	0,8%	2,7%	1,5%
4	1,8%	2,8%	3,1%	1,4%	2,0%	2,4%	0,8%	2,4%	1,3%
5	1,6%	3,0%	3,2%	1,5%	2,3%	2,7%	0,7%	2,2%	1,1%

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld oktober 2018, bewerking SZW

⁹ Voor een klein aantal waarnemingen ontbrak de mate van stedelijkheid. Deze zijn niet meegenomen in de tabel, waardoor totalen van de regionale aantallen niet geheel optellen tot het macro-totaal van Nederland.

¹⁰ Een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (oad). Hierbij zijn vijf categorieën onderscheiden: - zeer sterk stedelijk (1): gemiddelde oad van 2500 of meer adressen per km²; - sterk stedelijk (2): gemiddelde oad van 1500 tot 2500 adressen per km²; - matig stedelijk (3): gemiddelde oad van 1000 tot 1500 adressen per km²; - weinig stedelijk (4): gemiddelde oad van 500 tot 1000 adressen per km²; - niet-stedelijk (5): gemiddelde oad van minder dan 500 adressen per km². (Bron: CBS)

¹¹ Deze cijfers over de gemiddelde uurprijs zijn gebaseerd op de uurprijzen die ouders aan de Belastingdienst/Toeslagen doorgeven. Het is onduidelijk in hoeverre ouders een wijziging van de uurprijs altijd doorgeven en de uurprijzen dus volledig aansluiten bij de uurprijs die een kinderopvangorganisatie vraagt.